

CEP d'Inca: 17 anys de 25. El nostre recorregut

CEP de Inca: 17 años de 25. Nuestro recorrido

The CEP in Inca: 17 years out of 25. Our evolution

Gregori Puigserver i Canyelles, gpuigserver@educacio.caib.es

Assessor de formació del CEP d'Inca.

Resum

S'exposa la trajectòria del CEP d'Inca al llarg dels disset anys de la seva existència. Es comenten les característiques i funcions dels equips pedagògics, així com també els projectes i les experiències més destacats.

Paraules clau

Centre de formació de professorat, CEP d'Inca, recorregut històric.

Resumen

Se expone la trayectoria del CEP de Inca a lo largo de los diecisiete años de su existencia. Se comentan las características y funciones de los equipos pedagógicos así como los proyectos y las experiencias más destacadas.

Palabras clave

Centro de formación de profesorado, CEP de Inca, recorrido histórico.

Abstract

The history of the CEP (in-service teacher training centre) in Inca throughout the seventeen years of its existence is described. The paper discusses the characteristics and functions of the teaching teams as well as the most outstanding projects and experiences.

Keywords

in-service teacher training centre, CEP in Inca, historical review.

EL CEP D'INCA

El vint-i-cinquè aniversari que ara celebra la xarxa de CEP de les Illes Balears abasta una xifra un poc més modesta en el cas concret del nostre, el CEP d'Inca, que, no obstant això, es pot enorgullir que faci, així mateix, una bona partida d'anys que camina conjuntament amb els centres germans (17 de 25).

Abans de la seva existència com a centre autònom, funcionà durant dos cursos (1992-93 i 1993-94) com a extensió del Centre de Professors de Palma –val a dir que en aquell moment a Mallorca només existien el CEP de Palma i el de Manacor. Aquest, si em permeteu que l'anomeni així, pre-CEP estigué ubicat a can Sales. Aleshores només l'integraven tres persones, n'Antònia Aina Ramis, en Lluís Segura i en Llorenç Pons, *Sito*. A més, també hi havia, separat del Centre de Professors, el Centre de Recursos, ubicat a Sa Quartera (actualment Centre d'Art de l'Ajuntament d'Inca), integrat per en Xavier Amengual i na Carme González.

L'any 1994 el Govern estatal unificà els Centres de Professors i els Centres de Recursos en una sola entitat, que d'aleshores ençà s'anomenarien CPR. Seguint aquest nou model, com que es considerà que l'aleshores CEP de Palma abastava una àrea massa gran (era, de fet, el d'àmbit més gran d'Espanya), el curs 1994-95 el CPR d'Inca començà a funcionar com a centre independent, per al qual se cercà una nova seu, més gran i més apta per a la funció a la qual s'havia de destinar; la seu en qüestió, l'edifici actual del CEP, fou en origen una adoberia, coneguda com Es Consorci, que destinava la seva producció a la indústria local de la pell i el calçat. Posteriorment, abans d'esser destinat a Formació del Professorat, i ja de propietat estatal, s'hi instal·là l'Escola d'Aprenentatge Industrial (1961), posteriorment anomenada Institut de Formació Professional Llorenç Maria Duran (fins a 1994).

Durant l'estiu de l'any 1994 es condicionà l'edifici per al seu nou ús,¹ i el setembre del mateix any començà

a funcionar com a seu del flamant CPR d'Inca acabat de constituir.

L'Equip pedagògic del nou CPR era integrat per n'Antònia Aina Ramis, que en fou la primera directora; en Lluís Segura, secretari i assessor de Noves Tecnologies (les futures TIC); na Teresa Lorenzo, assessora d'Educació Infantil i Temes Transversals; n'Esperança Ramis, de l'Àmbit sociolingüístic - Llengua Catalana; en Josep Ferrer, de Necessitats educatives especials (la futura Atenció a la diversitat); i en Llorenç Sastre, de l'Àmbit científicotecnològic; així mateix, formaren part d'aquest primer equip del CPR els dos assessors provinents del que fins aleshores havia estat el Centre de Recursos, és a dir, en Xavier Amengual, que fou l'assessor d'Educació Primària del nou centre, i na Carme González, de l'Àmbit sociolingüístic - Llengües Estrangeres. Finalment, ja començat el curs, s'incorporà al CPR en Gabriel Villalonga com a assessor d'Educació Musical, Educació Física i Educació Plàstica; per altra banda, com a professor de suport entrà a formar part d'aquell primer equip en Jaume Soler, que, entre altres tasques, inicià l'organització de l'Arxiu i el Museu, que s'havia d'ubicar al mateix edifici del CEP.

La inauguració *oficiosa* del nou centre tengué lloc l'any 1994, la vespra d'un dia força assenyalat per a la ciutat d'Inca, la seva comarca i, de fet, tot Mallorca; fou el Dimecres Bo, com a part dels actes institucionals de la setmana del Dijous Bo, i culminà en un dinar a un conegut celler d'Inca. Per la seva banda, la inauguració oficial fou el dia 2 de febrer de 1995 i hi assistiren càrrecs educatius rellevants d'aquella època, com el director provincial, Andreu Crespí, la cap de l'UPE (Unitat de Programes Educatius) de la Delegació provincial del MEC de Balears, Carme Pons, i la cap d'Informàtica Carme Valdueza. Així mateix, hi assistiren alguns alts càrrecs educatius del MEC responsables dels CPR d'àmbit estatal.

Els dos primers anys d'existència del CPR constituït oficialment foren també anys d'intensa formació per als assessors que hem vist que passaren a integrar-lo.

1. Amb el pas del temps, el CEP d'Inca ha arribat a compartir edifici amb molts altres organismes educatius. Actualment són els següents: Museu i Arxiu de l'Educació de les Illes Balears, Oficina d'escolarització, Equips d'orientació educativa i psicopedagògica (EOEP), Equip de suport a l'ensenyament de la Llengua (ESEL) i el Programa d'acollida, integració i reforç educatiu (PAIRE). Fins al curs passat, l'EOEP d'Atenció Primerenca també compartia edifici amb nosaltres.

Aquesta formació es féu a diversos llocs de la Península i també a Mallorca, i anava adreçada als assessors novells de l'anomenat *territori MEC* d'aleshores. Tots els assessors novells del nou CPR assistiren a un curs de Formació a Alcalá de Henares, en què s'impartiren continguts comuns a totes les especialitats formatives; n'Esperança Ramis i na Teresa Lorenzo, a més, assistiren a formacions de les seves respectives àrees a Terol i Monzón (Osca); per la seva banda, en Josep Ferrer assistí a una formació organitzada a Mallorca mateix, de la qual fou director en Ricard Vila.

Totes aquestes activitats formatives propiciaren un fructífer intercanvi i convivència entre assessors de diverses contrades i inclogueren algunes visites culturals (en el cas de la formació duita a terme a Mallorca, per exemple, es visità Valldemossa i Deià, entre altres localitats). Al final, tots els assessors assistents als cursos hagueren d'elaborar un treball personal sobre la formació rebuda, una formació a la qual no assistiren els assessors amb alguns anys d'experiència i que ja l'havien cursada (en el cas del CPR d'Inca, en Llorenç Pons i en Lluís Segura).

Com a anècdotes d'aquesta etapa formativa, podem dir que, de vegades, l'allotjament era d'especial qualitat, com en el cas de la formació que es féu a Terol, en què els assessors assistents romanien a un parador nacional. Per altra banda, també sabem de bona font que en els moments d'esbargiment no només es feren visites a indrets rellevants, sinó que també es duïen a terme activitats musicals en grup, com, per exemple, interpretacions prou reeixides de karaoke!

D'aquella primera època també ens han contat fets que, només una dècada i mitja després, ja ens sobten molt. El juny de 1995 es féu un curs al CPR per als assessors titulat Curs Telemàtic. Ibertex. Aplicacions Educatives (val a dir que Ibertex era quelcom que es pot considerar un precursor de l'actual Internet), que incloïa coses que ara ens semblen senzillíssimes com, per exemple, enviar un missatge de correu electrònic. Doncs bé, els assessors, que havien de fer intervencions individuals al curs, es veïen obligats a fer torns per emprar l'únic ordinador des del qual es podia accedir a Ibertex. A més, segons ens diuen, la directora recordava sovint als assessors i assessores la importància d'apagar el mòdem una vegada acabada la pràctica, per evitar els elevats costos de la factura telefònica!

El curs 1996-97 la plaça de director del CPR d'Inca s'ocupà per primera vegada com a resultat d'un concurs de mèrits. La dita plaça fou per a Lluís Segura, fins aleshores, a més de secretari, assessor de Noves Tecnologies. Un fet significatiu d'aquesta etapa (ja durant el curs 1997-98) fou l'arribada de les tan desitjades competències d'Educació (val la pena recordar que en aquell moment érem l'única autonomia amb llengua pròpia diferent de la castellana que encara no tenia competències en Educació).

Durant l'etapa d'en Lluís Segura com a director i com a part del seu projecte, es començaren a editar el Butlletí mensual del CPR i la revista *Cantabou*, ambdues activitats a càrrec d'en Jaume Soler, aleshores professor de suport.

El Butlletí mensual arribà ininterrompudament als centres per correu ordinari fins a l'any 2007. S'editava en format DIN A3 doblegat, de manera que constava de quatre pàgines. Fou un canal de transmissió d'informacions diverses sobre el CPR d'Inca i la Formació del professorat. Entre altres informacions, hi apareixia el programa anual, dades sobre les diverses activitats que s'anaven convocant i es desenvolupaven, informació sobre les reunions del representants de claustre, dades sobre els materials rebuts d'interès per al professorat, etc. Durant anys, quan en Jaume Soler passà a ésser director, el Butlletí estigué a càrrec d'Aina Ferrer, també professora de suport. Pensam que fou un canal de comunicació útil i valorat pel professorat dels centres, als quals, en la seva darrera etapa, arribava en format digital.

Fa dos anys el Butlletí s'hagué de deixar d'editar per mor de la desaparició del professorat de suport del CEP. No ha estat el cas, però, de la revista *Cantabou*, publicació que arribà a merèixer els elogis del conseller d'Educació. La revista sempre s'ha editat en paper reciclat, que és com s'envia als centres per correu ordinari i, des del mes de juny de 2008, es pot consultar en format digital a la nostra pàgina web. És igualment accessible digitalment a la Xarxa de Bases de Dades d'Informació Educativa REDINED, on se n'han buidat els articles pràcticament des del primer número. Té un mínim de 32 pàgines i ha passat d'editar-se amb periodicitat trimestral a semestral. S'hi tracten tota casta de temes educatius, principalment relacionats amb els centres de l'àrea del CEP d'Inca, amb inclusió d'un nombre considerable d'experièn-

cies d'aula. Pensam que, durant tots els anys de la seva existència, ha estat una mitjà de comunicació educatiu prou valorat pel professorat de la comarca.

Com ja hem vist més amunt, al moment de la seva creació, al CEP d'Inca s'hi integrà el centre de Recursos preexistent. Aquesta integració suposà una profunda remodelació per adaptar-se al nou espai. A partir de les recomanacions fetes a un curs de Biblioteconomia al qual assistí en Xavier Amengual, es decidí classificar els Recursos d'acord amb la CDU (classificació decimal universal), la qual s'adaptà a les necessitats del CEP. Es creà una base de dades escaient, i llavors els assessors feren torns per anar-hi introduint les dades dels diferents recursos disponibles (llibres, vídeos, cassetts, etc). Els recursos del CEP tornaren a estar, doncs, disponibles per al professorat.

Posteriorment, els Recursos dels CPR i el seu servei de préstec acabaren desapareixent, atesa la cada vegada més bona dotació de les escoles i els instituts. No obstant això, no fou el cas dels del CEP d'Inca, que han seguit al servei del professorat ininterrompudament des de la seva creació.

Si bé és cert que els centres de cada vegada estan més dotats de materials educatius diversos, i que, amb l'aparició d'Internet, molts són fàcilment accessibles des de qualsevol banda, també ho és que al CEP d'Inca disposam d'un fons documental que durant anys ha estat útil no només al professorat de la comarca, sinó també al de tot Mallorca. Aquest fons, constituït bàsicament per llibres, però també per altres materials (CR-ROM, DVD...), no ha deixat mai de créixer, ja que hem seguit fitxant els materials nous que ens han anat arribant o que hem adquirit. A més, molts d'aquests materials avui en dia són de difícil accés, fins i tot per Internet. Per tant, creim que l'existència de la nostra àrea de Recursos encara té un sentit i que, amb una difusió adequada, els materials que comprèn poden seguir essent útils als professors i professores.

Parlaré ara de la meua incorporació al CPR, on vaig arribar, després de presentar-me al concurs corresponent, per ocupar la plaça de l'Àmbit científicotecnològic. Aquesta plaça havia quedat vacant, juntament amb les de Noves Tecnologies i Llengües Estrangeres, des del curs 1996-97, ja que totes tres desaparegueren dels CP –això implicà forçosament una forta reducció de les activitats. L'any 1999 es tornà a convocar la plaça en qüestió, que vaig ocupar a partir del curs

1999-2000. Guard molt bon record d'aquella època, ja que els nous companys (respecte als inicis hi havia hagut la incorporació d'en Jaume Soler a l'assessoria d'Educació Primària i d'en Gabriel Fiol a la de Noves Tecnologies) m'ajudaren en tot el que vaig haver de menester. De fet, gràcies a en Biel, a en Josep i als altres companys, vaig fer, per començar, el que es podria anomenar una autèntica *immersió* en Informàtica, que em fou ben profitosa. A més, vaig anar aprenent a poc a poc el funcionament del CPR, així com els detalls de la Formació en centres, gràcies sobretot a na Teresa Lorenzo, la qual vaig acompanyar a les FC a càrrec seu.

Un aspecte a destacar en la història del CEP d'Inca (a partir del curs 2000-2001 els Centres de Professorat passaren de bell nou a anomenar-se CEP en lloc de CPR) és el projecte europeu Comenius, en què participà com a centre coordinador entre els anys 2000 i 2003, al llarg de tres cursos escolars, quan era director del centre en Lluís Segura (el qual ocupà aquest càrrec des del curs 1996-97 fins al 2002-2003, any en què passà a ésser cap del Servei de Formació del Professorat). Hi prengueren part principalment n'Heracli Portas com a coordinador, el director, Lluís Segura, la secretària Esperança Ramis i na Teresa Lorenzo, encara que la resta de l'equip també hi participà d'una manera o l'altra. Implicà tres països, Espanya, Portugal i França, a través d'un organisme responsable de la Formació del Professorat de les Illes Balears, d'Oliveira de Azeméis (Portugal) i Tolosa de Llenguadoc (França).

Els objectius principals d'aquest projecte eren fomentar la comunicació entre els professionals de l'Educació dels diferents països, contribuir a la creació d'una xarxa europea de Formació del Professorat en els centres escolars, afavorir la participació del professorat com a agent principal en el disseny i desenvolupament de la seva pròpia Formació i fomentar el treball en equip dins els centres escolars.

Es pot afirmar que aquests objectius s'assoliren plenament, ja que el projecte permeté conèixer en un context real els sistemes educatius de cada un dels països participants (es feren visites a diversos centres de cada una de les localitats participants), els sistemes de Formació contínua i concretament els de Formació en centres a cada un dels Estats (es veié que França era el país que presentava més diferències respecte als altres dos). Com a resultat principal, s'elaborà un Document d'intervenció en centres, és a dir,

una guia d'intervenció assessora per detectar les necessitats formatives dels centres a fi que poguessin elaborar el seu propi Pla de formació.

Figura 1. N'Esperança Ramis i na Teresa Lorenzo amb dos socis europeus del projecte Comenius (Aveiro, Portugal) (maig de 2002). *Font:* Foto de l'autor.

Aquest document l'utilitzà el CEP d'Inca en un Pla pilot d'intervenció en centres que es dugué a la pràctica a tres centres de la comarca, amb resultats prou satisfactoris. Així mateix, es posà en pràctica també a alguns centres de l'àrea d'Oliveira de Azeméis, amb resultats també molt positius.

Com a part del projecte, es dissenyà i es dugué a la pràctica un curs Comenius de dimensió internacional (hi assistí professorat de diferents països) a Oliveira d'Azeméis, amb gran èxit de participació, i una de les activitats més valorades pels participants, ja que va contribuir a divulgar el projecte i a l'aprofundiment en la Formació en centres. Voldria comentar que, juntament amb n'Esperança Ramis i na Teresa Lorenzo, vaig tenir l'oportunitat de participar en aquest curs, en el meu cas amb una ponència sobre la Formació a distància, en aquells moments molt menys desenvolupada a les Balears que en l'actualitat.

El projecte, per tant, resultà molt fructífer per a totes les parts i es recorda al CEP d'Inca com quelcom entranable, ja que donà lloc a una forta amistat entre els participants dels diversos països. Particularment, els socis de Portugal es desferen en tot tipus d'aten-

cions en les diverses ocasions que hi hagué trobades internacionals.

El curs 2003-2004 en Jaume Soler, fins aleshores assessor de Primària, passà a ocupar el càrrec de director del CEP, ja que l'anterior director, en Lluís Segura, seria el nou cap del SFPP (passaren també a fer feina amb ell na Teresa Lorenzo i n'Heracli Portas, la primera, assessora, i el segon, exassessor del CEP d'Inca).

Figura 2. Assessors, directors i personal del SFPP durant el descans d'una formació al CEP d'Inca (centre de la ciutat d'Inca) (març de 2006). *Font:* Banc de fotos del CEP d'Inca.

El mes de maig de 2004 el CEP organitzà la Visita d'Estudis Arió: «L'Ensenyament de les llengües estrangeres en un context bilingüe», que fou coordinada per Alexandra Herts, assessora de Llengües estrangeres. Aquesta activitat anava adreçada a professionals del món docent amb funcions de lideratge d'arreu de la Unió Europea (personal de l'Administració educativa, equips directius, inspectors i inspectores...) i la convocatòria fou un èxit, ja que participaren en la visita representants amb ocupacions diverses de deu països europeus. El projecte comprengué visites a diversos centres de tot Mallorca² (inclosa la UIB), amb la finalitat de conèixer-ne tant el funcionament com la normativa reguladora. Tot això amb l'objectiu últim

2. Els centres visitats foren el CP Gabriel Comas i Ribas (Esporles), el CP Na Caragol (Artà), el CP Puig de sa Morisca (Calvià) i el CC Sant Josep Obrer (Palma). Aquest darrer centre fou el primer de les Illes a posar en marxa el programa que avui es coneix com a Seccions Europees.

que es produís un fructífer intercanvi perquè cadascú pogués traslladar al seu país d'origen les bones pràctiques, les experiències i els elements normatius susceptibles d'esser exportats.

Quant als resultats, foren d'allò més positius i l'experiència resultà enriquidora no només per als participants sinó també per als centres visitats, ja que hi va haver un constant intercanvi d'idees i de projectes innovadors que en aquell moment es duïen a terme a diferents països de la Comunitat Europea. Després de la visita, alguns centres de la nostra àrea es mantengueren en contacte amb els dels visitants europeus, la qual cosa donà lloc a alguns altres intercanvis, tant d'alumnes com de mestres, i fins i tot a projectes europeus.

L'any 2005, després de diversos anys de dur a terme seminaris d'Ambientalització als centres de la comarca, es posà en marxa un projecte sobre aquest tema al mateix CEP, que es concretà en una ambiciosa ecoauditoria del paper, la principal matèria primera que s'utilitza a un centre educatiu i el principal tipus de residu que s'hi produeix. L'ecoauditoria tenia els objectius de donar un impuls inicial a l'Ambientalització del CEP, sensibilitzar tota la comunitat del Centre de Professorat sobre la importància d'aquesta qüestió, reflexionar sobre els usos que es feien del paper i conèixer i promoure tècniques d'estalvi, reutilització, reciclatge i reutilització d'aquest material.

Les accions principals que es dugueren a terme com a part del projecte d'Ambientalització foren redactar, distribuir i analitzar els resultats obtinguts de diferents tipus d'enquestes que emplenà el personal del CEP; analitzar el consum de paper de tot tipus al centre durant tres cursos (2001-2002, 2002-2003, 2003-2004); estudiar l'impacte ambiental d'aquest consum (emissions de CO₂ i consum d'aigua, energia i fusta) i mesurar la quantitat de paper que es recollia per reciclar i els beneficis mediambientals que suposava la dita recollida. Una ve-

gada coneguts i analitzats tots els punts anteriors, es dissenyà un Pla de coherència ambiental, amb accions a curt, mitjà i llarg termini per millorar al centre el consum i la gestió del paper i fer-ne un seguiment periòdic.

Aquesta ecoauditoria, que en el seu moment es presentà a unes jornades de coordinadors ambientals i que encara ara està disponible a Internet, sens dubte representà una passa endavant en la consciència ambiental al centre, que s'ha mantengut fins avui en dia, ja que periòdicament es fan revisions i millores d'aquest projecte ambientalitzador.

L'any 2009 hi tornà a haver concurs de directors, i aquest pic la plaça fou per a na Francisca Pascual, que havia treballat com a ATD a la Conselleria d'Educació i com a professora de suport en el mateix CEP d'Inca (també hi hagué concurs per a l'assessoria de Formació professional, per primera vegada de dedicació exclusiva al CEP d'Inca, ja que uns quants anys enrera existia, però com a plaça compartida amb el CEP de Manacor).

Figura 3. L'equip actual del CEP d'Inca. D'esquerra a dreta: Francisca Solivellas (AD), Isabel Cerdà (EP), Maria Isabel Bertran (Administració), Sacramento López (EI), Salomé Rodríguez (Neteja), Francisca Pascual (Directora), Isabel Serra (ASL), Gregori Puigserver (ACT), Joan Mas (TIC), Martí Amengual (FP) i Victòria Alzina (secretària i LE). (CEP d'Inca) (7 d'abril de 2011). Font: Foto de l'autor.

Aquesta darrera etapa del CEP s'ha caracteritzat per una considerable millora en les nostres infraestructures. S'ha renovat el sistema de climatització; s'hi han fet reformes i s'han pintat moltes d'aules i dependències del centre; s'han embellit considerablement les instal·lacions amb ramellers i noves obres d'art; s'han millorat els sistemes informàtics i de megafonia de tot el centre; s'ha avançat molt en els sistemes de prevenció de riscos laborals. En definitiva, l'edifici del CEP, que ja té una llarga història, sens dubte pot afrontar ara els reptes de futur amb plenes garanties gràcies a les millores i a la modernització de què ha estat objecte. No obstant això, s'ha de dir que, sortosament, les nostres instal·lacions sempre han estat prou espaioses i que disposam d'un bon nombre d'aules que s'empren no només per a les activitats del CEP d'Inca en si, sinó també per a algunes que impliquen tota la xarxa de Centres de professorat i per a d'altres també relacionades amb el món educatiu (aules d'estudi per a estudiants universitaris en època d'exàmens, classes de llengua per a immigrants que organitza l'Ajuntament, etc.).

Durant els anys de la seva existència, el Centre de Professorat d'Inca ha anat ampliant força l'abast de les seves activitats; l'any 1994 era el CEP de referència de 48 centres i 876 professors; actualment, l'any 2011, ho és de 123 centres i 2.259 professores i professors. A més, la tipologia de les seves actuacions ha

anat evolucionant d'acord amb les directrius dels Plans quadriennals de Formació (a l'època del naixement del CEP els plans eren triennals) publicats pel Servei. Si bé s'han mantengut les modalitats formatives tradicionals (cursos, seminaris, formacions a centres i grups de treball), n'han aparegut de noves, encara en fase experimental, entre les quals destaquen els PIP (Projectes d'Innovació Pedagògica), que sens dubte ens acosten més als centres i propicien l'enriquiment mutu. Això ha anat acompanyat d'una intensa formació (Expert Universitari en Formació de Formadors) que recorda en certa manera la dels inicis del CEP, però adaptada a la nostra època, a la figura del nou assessor, que cada vegada és menys un assessor gestor i més un assessor de procés que treballa més que mai en equip.

Ben segur que d'aquí a 17 o 25 anys el CEP d'Inca, juntament amb els altres Centres de professorat de la xarxa, seguirà tan compromès com avui amb la Formació del Professorat. Molts d'anys i que així sia!

Per acabar, volia agrair la inestimable col·laboració de n'Esperança Ramis, en Josep Ferrer, na Teresa Lorenzo, en Jaume Serra i n'Alexandra Herts, sense la qual aquest article no hauria estat possible. També els vull agrair, des de sempre, la seva sincera amistat.

Per citar aquest article:

Puigserver Canyelles, G. (2011). CEP d'Inca: 17 anys de 25. El nostre recorregut. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2. 205-211.
Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art20.pdf>